
ФІНАНСИ. ПОДАТКИ. КРЕДИТ

УДК 336.131

Ю. Д. РАДІОНОВ,
*кандидат економічних наук,
начальник відділу адаптації та імплементації міжнародних стандартів,
моніторингу і аналізу у сфері державного фінансового контролю
Рахункової палати України
(Київ)*

БЮДЖЕТНІ КОШТИ ЯК ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РЕСУРС УКРАЇНИ

Розкрито роль бюджетних коштів у соціально-економічному розвитку України. Встановлено причини низької ефективності та результативності інвестиційних програм і проектів. Визначено системні вади інвестиційної діяльності держави та підкреслено недосконалість існуючого механізму. Висунуто гіпотезу про зміну старих підходів і перехід до нової якості управління бюджетними інвестиціями для забезпечення сталої динаміки соціально-економічних показників.

Ключові слова: бюджет, інвестиційні ресурси, неефективне використання коштів, інвестиції, бюджетні інвестиції.

Yu. D. RADIONOV,
*Cand. of Econ. Sci.,
Head of the International Standards Adaptation and Implementation,
Monitoring and Analysis in Area of State Financial Control Department,
The Accounting Chamber of Ukraine
(Kyiv)*

BUDGET FUNDS AS AN INVESTMENT RESOURCE OF UKRAINE

The role of budgetary funds in the socio-economic development of Ukraine is clarified. The causes for the low efficiency and effectiveness of investment programs and projects are established. The system flaws of state's investment activity are determined, and the imperfections of the present mechanism are emphasized. A hypothesis concerning the change of old ways and the transition to a new quality of the management of budget investments to support the sustainable dynamics of socio-economic indicators is advanced.

Keywords: budget, investment funds, inefficient use of resources, investments, budget investments.

Забезпечити сталий розвиток сучасної держави, формування комфортного середовища для проживання населення неможливо без активного використання в цьому процесі бюджетних коштів. Сам факт залучення бюджетних ресурсів до економічного життя країни стимулює розвиток виробництва, збільшення вартості основних фондів, збільшення кількості та підвищення якості товарів, робіт і послуг. Бюджетні кошти забезпечують дедалі зростаючу потребу суспільства у споживанні та повноцінному його функціонуванні, а зменшення їх обсягу несе

Радіонов Юрій Денисович (Radionov Yurii Denysovych) – e-mail: radud@ukr.net.

загрозу виникнення кризового стану в економіці країни, соціальній сфері та де-стабілізації суспільного життя.

Історично сталося так, що в будь-якому суспільстві переважна частка бюджетних коштів направляється, насамперед, на виконання програм і заходів, які задовольняють потреби суспільства. У демократичних країнах цей принцип є чи не головним пріоритетом суспільного розвитку. Бюджетні кошти шляхом розподілу і перерозподілу ВВП через бюджетну систему істотно впливають на економічне зростання і соціально-економічний розвиток країни, а також на підвищення добробуту населення. Отже, оскільки від бюджетних коштів залежать темпи соціально-економічного розвитку країни, то вони і визначають майбутні умови функціонування економіки. Тому вже сьогодні необхідно забезпечувати оптимізацію видатків бюджету, щоб їх структура відповідала як нинішнім, так і майбутнім пріоритетам країни. Звісно, здійснити це досить складно, особливо в умовах обмеженості бюджетних коштів, негативного впливу світової фінансової кризи, великої кількості невирішених внутрішніх соціально-економічних проблем. Проте країна, яка хоче успішно розвиватись як сьогодні, так і в майбутньому має забезпечувати розподіл бюджетних коштів і на поточні, і на інвестиційні видатки.

Аналіз теорії формування видаткової частини бюджету показує, що в її основу покладено такі бюджетні принципи:

- *незмінності*, тобто постійного і безперервного руху бюджетних коштів;
- *ефективності та результативності* використання бюджетних коштів;
- *відповідності*, що передбачає надання відповідних повноважень органам влади та їх порівняння з обсягом фінансового забезпечення;
- *повноти* виконання функцій, покладених на розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;
- *доцільності*, тобто відповідності пріоритетним напрямам розвитку;
- *збалансованості* всіх складових бюджету;
- *соціальної спрямованості* видатків бюджету у вирішенні нагальних потреб населення.

Ці бюджетні принципи дають можливість визначати кількісні й якісні параметри бюджетних коштів, у тому числі інвестиційної складової бюджету, та їх роль у соціально-економічному розвитку країни. В Україні термін "інвестиції" до 1980-х років практично не використовувався; замість нього вживався термін "державні централізовані капітальні вкладення". У сучасному сприйнятті під інвестиціями передусім розуміють використання капіталу, в тому числі грошей, для отримання прибутку в коротко- чи довгостроковій перспективі. Як відомо, без інвестицій неможливо освоїти випуск нового виду продукції чи послуги або модернізувати виробництво з метою досягнення більшої кількості високоякісної продукції.

Свого часу К. Маркс у праці "Капітал" доводив, що при капіталізмі інвестування веде до збагачення одних за рахунок інших. На його думку, це призводить до виникнення соціального конфлікту, розшарування в суспільстві та породжує класову боротьбу. Він стверджував: "...всі удосконалення, чи зумовлені вони поділом праці, поліпшенням машин, удосконаленням засобів транспорту або зовнішньою торгівлею,.. усі засоби, які скорочують у промисловості або в перевезенні товарів необхідний робочий час, збільшують додаткову вартість (а значить, і прибуток) і, таким чином, збагачують клас капіталістів, бо ці "удосконалення" зни-

жують – і в тій мірі, в якій вони знижують, – вартість праці” [1]. У сучасній економічній літературі термін “інвестиції” має досить різнобічне тлумачення. Наприклад, економічна енциклопедія дає таке визначення: інвестиції (від лат. *investio* – одягаю) – це довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку [2].

На думку Л.М. Борщ, інвестиції – це основний інструмент формування мікро- і макроекономічних пропорцій, матеріальне забезпечення економічного зростання [3, с. 6]. Е.В. Жернова вважає, що інвестиції – це всі види активів (коштів), вкладених у господарську діяльність з метою одержання прибутку [4]. В.В. Зимовець і С.П. Зубик дотримуються лаконічнішого тлумачення і стверджують, що в найширшому сенсі “інвестувати” означає “розлучитися з коштами сьогодні, щоб отримати більшу їх суму в майбутньому” [5]. Отже, як стверджує Л.Л. Гриценко, у вітчизняній науці існуючі трактування поняття “інвестиції” тією чи іншою мірою містять, здебільшого, фінансове або економічне пояснення їх змісту. Так, з точки зору фінансистів, інвестиції – це види активів (коштів), які вкладаються в господарську діяльність з метою отримання доходу, а в суто економічному сенсі – витрати на створення, розширення, реконструкцію і технічне переозброєння основного капіталу, а також не пов’язані з цим зміни оборотного капіталу [6].

У західній економічній літературі поняття “інвестиції” розглядається у двох аспектах: вкладення коштів та використання ресурсів. Дж. Стігліц наголошує на важливості інвестицій: “Немає сумнівів, якщо інвестиції в економіку знижені, темпи економічного зростання скоро постраждають” [7]. П. Самуельсон і В. Нордхаус стверджують, що “...інвестиції – це, насамперед, азартна гра, яка ґрунтується на прогнозі майбутніх подій; це парі на перевищення виручкою від капиталовкладень витрат інвестування” [8].

Таким чином, і у зарубіжних, і у вітчизняних науковців немає єдиного, чітко сформульованого визначення терміна “інвестиції”. Кожний з учених, ураховуючи певні особливості предмета дослідження, дає власне тлумачення даного терміна, що підтверджує його складність і різноплановість. Серед когорти відомих учених, які займалися питаннями інвестицій, – А. Сміт, П. Самуельсон, Д. Рікардо, Дж.М. Кейнс, В. Нордхаус, М. Фрідман, Е. Домар, К. Маркс та інші.

Як відомо, економічна система будь-якої країни не є сталим, сформованим і незмінним механізмом: навпаки, через вплив внутрішніх інституційних змін та економічних процесів вона є динамічною системою, яка весь час перебуває в русі та розвивається. Саме інвестиції змінюють інституційну структуру і темпи розвитку соціально-економічних процесів усередині країни, тому, виходячи з цього, інвестиційний процес, його структура та обсяги є факторами динаміки руху і формування майбутньої архітектури економічної системи країни.

В Україні, як і в багатьох інших країнах, в інвестиційному процесі активну участь беруть бюджетні кошти, які займають 3-тє місце після власних коштів підприємств, кредитів банків та інших позик, які інвестовано, наприклад, у 2008–2011 рр. в основний капітал. Так, у цей період обсяги коштів державного бюджету йшли по висхідній (за винятком 2009 р., коли їх обсяг порівняно з 2008 р. скоротився на 4889 млн. грн., або на 42,2%). Усього у 2008–2011 рр. обсяги бюджетних коштів зросли на 4023 млн. грн., або на 25,8%, і становили у 2011 р. 15599 млн. грн.

Слід зазначити, що, поряд з коштами державного бюджету, населення також інвестувало власні кошти в індивідуальне житлове будівництво (наприклад, у 2011 р. — майже однаковий з бюджетним фінансуванням обсяг, тобто 15103 млн. грн., або 7,2% до загального обсягу). А у 2010 р. інвестиції населення в цей напрям навіть перевищували кошти державного бюджету на 6697 млн. грн., або на 4,4%.

Кошти державного бюджету поступають за обсягами коштом підприємств і кредитам банків, іншим позикам у загальній сумі інвестицій. Проте разом з коштами місцевого бюджету (а це, наприклад, у 2011 р. — 10,4%, у 2012 р. — 8,9%, у 2013 р. — 5,1%) вони все ж відіграють одну з провідних ролей у збільшенні вартості основного капіталу та справляють певний вплив на формування конкурентного середовища української економіки.

Як відомо, інвестиції в основний капітал забезпечують модернізацію виробничих потужностей підприємств та організацій. Основний капітал складається з двох частин: активної (устаткування, машини, прилади тощо) та пасивної (будівлі, споруди, засоби транспортування тощо). За рахунок активної частини зростають конкурентоспроможність виробника та обсяги виробництва продукції. Збільшення основного капіталу дає можливість нарощувати обсяги валової продукції і, відповідно, виробництво товарів, а також підвищувати якість продукції та послуг для суспільних потреб. Обсяг і питома вага бюджетних коштів в основному капіталі характеризують економічну політику держави.

Учені, які досліджують бюджетні відносини, часто застосовують термін "бюджетні інвестиції". Основною ознакою бюджетних інвестицій є їх належність до бюджету. Проте визначення даного терміна в бюджетному законодавстві України немає, незважаючи на те, що в наукових колах він дуже поширений, як і терміни "державні інвестиції" та "інвестиційна складова бюджету". На нашу думку, науково обгрунтоване визначення даного терміна, його економічної суті, видів, механізмів реалізації та соціально-економічного значення дало б можливість чіткіше ідентифікувати саме поняття "бюджетні інвестиції", поглиблювати науковий пошук та вдосконалювати механізми реалізації бюджетних інвестицій, застосовувати дійові інструменти ефективного та раціонального використання коштів, направлених на інвестиції. Учені, які займаються питаннями інвестицій, часто використовують термін "інвестиційний ресурс". Під ним розуміють, у першу чергу, наявність грошей, але не всіх, а лише тієї їх частини, яка перебуває у формі заощаджень і, можливо, буде використана у формі інвестицій.

На думку Т.Г. Затонацької, бюджетні інвестиції — це видатки з державного та місцевих бюджетів, які направляються на фінансування державних інвестиційних програм економічного, науково-технічного і соціального розвитку, на програми розбудови окремих регіонів і галузей економіки, на фінансування інвестиційних проектів і придбання державою частки акцій або прав власності підприємства з метою отримання очікуваного соціального та економічного ефекту [9].

О.П. Кириленко і Б.С. Малиняк вважають, що бюджетні інвестиції — це кошти бюджету, які направляються на зведення будинків і споруд, придбання пере-

давальних пристроїв, транспортних засобів, обладнання і предметів тривалого користування, нематеріальних активів, проведення їх капітального ремонту, реконструкції, модернізації та реставрації, на придбання і “капітальне поліпшення землі”, а також надання капітальних трансфертів [10].

Якщо ідентифікувати саме поняття “інвестиції у складі бюджету”, то бюджетні інвестиції являють собою видатки бюджету, направлені на реалізацію різноманітних бюджетних програм (від науково-технічних до проектів щодо соціально-економічного розвитку), пріоритетів розвитку регіонів тощо з метою забезпечення зростання вартості основних фондів, державних активів, підвищення рівня соціально-економічного життя населення та розвитку країни в цілому.

Серед українських учених, які зробили вагомий вклад у вивчення теорії бюджетних інвестицій, слід назвати В.М. Гейця, Л.Л. Гриценко, Т.Г. Затонацьку, В.В. Зимовця, О.П. Кириленко, В.П. Кудряшова та інших. Дослідження бюджетних інвестицій дозволяє раціональніше використовувати бюджетні кошти на відтворення основних фондів держави, поліпшувати галузеву структуру економіки, соціальну інфраструктуру, підвищувати інвестиційну привабливість секторів економіки і територій тощо.

Проте в сучасній вітчизняній науковій літературі бюджетні інвестиції вивчені недостатньо, зокрема, бракує досліджень їх впливу на соціально-економічний розвиток країни. З огляду на це, **метою статті** є з’ясування фактичного стану справ щодо варіантів направлення бюджетних інвестицій, проблем їх використання і напрацювання шляхів подальшого пріоритетного вкладання бюджетних коштів.

Варіанти направлення бюджетних інвестицій. Держава, виходячи з першочергових завдань і функцій, які стоять перед нею, формує свій набір інвестиційних пріоритетів, які фінансує через державний або місцеві бюджети. Як відомо, державні видатки забезпечують досягнення державних цілей. Оскільки спектр завдань є досить широким, бюджетні інвестиції використовуються у різних напрямках. Аналіз цих напрямів дає можливість вивчити доцільність їх вкладення і визначити роль бюджетних інвестицій у соціально-економічному розвитку країни. Наприклад, якщо взяти транспортну галузь, то без бюджетних коштів не здійснюється будівництво вокзалів, станцій, портів, пристаней, аеропортів, пішохідних мостів, тунелів, пасажирських платформ, метрополітенів; придбання пасажирського рухомого складу; утримання і впорядкування шляхів сполучення та інших об’єктів, пов’язаних з обслуговуванням пасажирів і перевезенням вантажів. Отже, без бюджетних інвестицій ця галузь не змогла б існувати. Так, оновлення рухомого складу громадського транспорту в Україні здійснюється за рахунок бюджетних інвестицій. До того ж, сама проблема оновлення рухомого складу виникає тільки тоді, коли знижується якість обслуговування пасажирів і підвищується небезпека при їх перевезеннях (рис.1).

Оновлення рухомого складу здійснюється шляхом виконання програм соціально-економічного розвитку міст. Тому за рахунок бюджетних інвестицій не тільки закупаються автобуси, тролейбуси і трамваї, а й реконструюються трамвайні лінії, здійснюються будівництво і капітальний ремонт автомобільних доріг, тролейбусних парків тощо. Наприклад, при спорудженні Дніпро-

петровського метрополітену у 1982–2010 рр. було використано 401,5 млн. грн., з яких 90,3%, або 362,7 млн. грн., — кошти державного бюджету, решта — інші джерела фінансування. У 2011–2012 рр. з державного бюджету на цей захід було виділено 150 млн. грн., що в 3 рази більше, ніж це передбачено титулом будови; а у 2013 р. — 21,8 млн. грн. і, відповідно, 0,026 млн. грн. — з місцевого. Отже, велика частка бюджетних інвестицій направляється на соціально важливі об'єкти.

Рис. 1. Причини, які сприяють направленню бюджетних інвестицій на оновлення міського транспорту

Метою переважної більшості програм соціально-економічного розвитку міста, області, окремої території чи держави є досягнення сталого соціально-економічного розвитку, проведення ефективної інвестиційно-інноваційної політики, створення нових робочих місць і підвищення рівня життя населення. Для цього необхідно виконати ряд заходів:

- у житлово-комунальному господарстві;
- у транспортній інфраструктурі;
- у гуманітарній та соціально-культурній сферах;
- щодо розвитку малого та середнього бізнесу;
- у промисловому комплексі;
- щодо забезпечення населення питною водою;
- щодо газифікації будинків;
- щодо екологічного оздоровлення та забезпечення збереження унікальних флори і фауни тощо.

Таким чином, необхідно сформувані належні умови для залучення інвестицій у соціально-економічний розвиток, створення нових робочих місць, зменшення рівня безробіття тощо. Проте здійснити це досить складно, оскільки потрібні зусилля всіх ключових сторін інвестиційного процесу. Звичайно, без держави, її ефективного регулювання та активної участі в інвестиційно-економічній політиці не обійтись.

Соціально-економічне відродження держави неможливе також без розвитку та збереження існуючої мережі автодоріг. Загальновідомо, що на автомо-

більших дорогах України за останні роки різко змінився якісний склад транспортних потоків. Значно зросли вантажопотоки із Західної Європи, а збільшення інтенсивності руху і маси експлуатаційного навантаження викликає прискорене фізичне спрацювання конструкцій доріг та погіршують їх стан. До того ж, їх окремі ділянки були реконструйовані ще у 1970–1980 рр., тому на даний час вони не відповідають діючим в Україні стандартам та нормам. Фінансування витрат на розвиток і утримання автомобільних доріг проводиться за рахунок бюджетних коштів, проте часто це відбувається без урахування технічного стану доріг, а збільшення інтенсивності руху, необхідність реконструкції окремих ділянок вимагають їх переведення у вищу категорію, а також відповідного фінансування.

Значний обсяг бюджетних інвестицій направляється також на збереження національної історико-культурної спадщини (яка є чи не найголовнішим чинником формування національної ідентичності), що являє собою ключовий напрям державної політики і показник, за яким оцінюється наша країна на європейському та світовому рівнях. Бюджетні інвестиції запобігають руйнуванню або заподіяння шкоди, забезпечують захист, збереження, утримання, відповідне використання, консервацію, реставрацію, ремонт, реабілітацію, пристосування та музеєфікацію об'єктів культурної спадщини.

Якщо оцінювати напрями в цілому, то у переліку пріоритетних інвестиційних програм (проектів) бюджетні кошти найчастіше інвестують у газифікацію населених пунктів, поліпшення соціально-культурної інфраструктури, захист від підтоплення житлової забудови, рекультивацію сміттєзвалищ тощо. Наприклад, у сфері будівництва вони найчастіше направляються на:

- новобудови (школи, спортивні майданчики, полігони для зберігання твердих побутових відходів тощо);
- капітальний ремонт (доріг, об'єктів охорони здоров'я, закладів освіти тощо);
- реконструкцію (очисних споруд, шляхопроводів (мостів), водозаборів, систем опалення, каналізаційних і електромереж, ліфтового господарства, зовнішнього освітлення міста, села або селища тощо).

Бюджетні кошти як інвестиційний ресурс реалізуються через державний або місцеві бюджети (рис. 2): через державний бюджет – шляхом фінансування державних цільових, галузевих та інвестиційних програм; у місцевих бюджетах – через бюджет розвитку та капітальні вкладення за допомогою різноманітних програм – від пов'язаних із соціально-економічним розвитком до спрямованих на розвиток регіонів і виконання інвестиційних проектів.

Так, завдяки направленню місцевим органам влади державних капітальних видатків за бюджетними програмами на будівництво, реконструкцію та ремонт об'єктів соціальної та іншої інфраструктури, у 2012 р. було освоєно 1,2 млрд. грн., у I півріччі 2013 р. – 17,5 млн. грн., виконано певні види робіт, введено в експлуатацію ряд об'єктів і в результаті – підвищено рівень надання соціальних послуг у регіонах. У 2012 р. Рада Міністрів АР Крим, Дніпропетровська, Луганська обласні та Київська міська державні адміністрації (головні розпорядники коштів) використали 912,9 млн. грн. державних капітальних видатків, що дозволило ввести в експлуатацію 273 заплановані пускові об'єкти ЖКГ, транспорту, освіти, архітектури, охорони здоров'я (з них у Лу-

ганській області – 142, в АР Крим – 128, у Дніпропетровській області – 3 об'єкти) *.

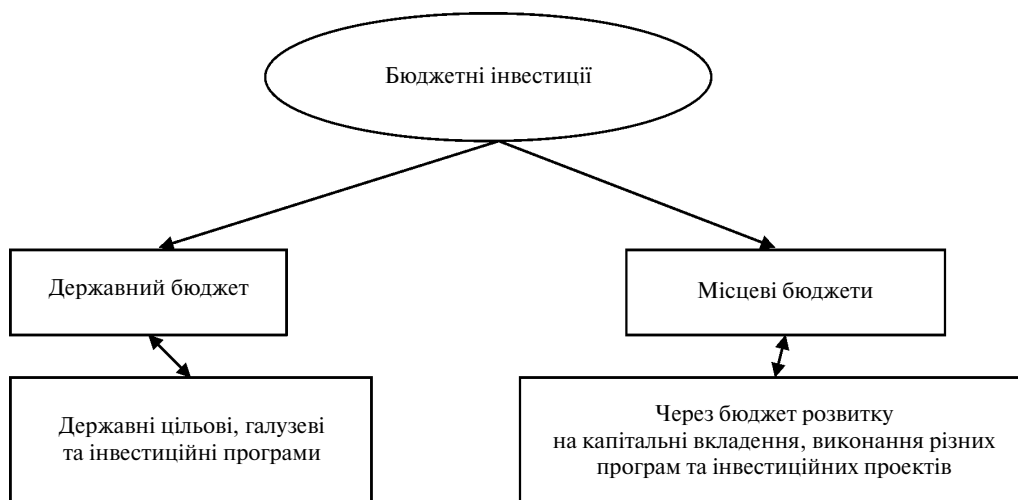

Рис. 2. Форми реалізації бюджетних інвестицій

У 2012 р. бюджетні інвестиції насамперед направлялися на підготовку і проведення Чемпіонату Європи з футболу, будівництво та розвиток метрополітенів у містах-мільйонниках, будівництво автотранспортної магістралі через Дніпро у Запоріжжі, соціально-економічний розвиток Севастополя та деяких інших областей і територій, реалізацію пріоритетів розвитку регіонів, здійснення природоохоронних заходів, придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для окремих закладів охорони здоров'я, забезпечення надання амбулаторно-поліклінічної та стаціонарної допомоги, погашення заборгованості щодо різниці в тарифах на теплову енергію для населення, придбання твердого і рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу, допомогу сім'ям з дітьми та малозабезпеченим сім'ям тощо.

Аналіз бюджетних інвестицій свідчить, що з роками напрями та відповідні заходи інвестування змінюються. Так, у 2013 р. частина статей бюджетних програм і проектів, що фінансувались у 2012 р., взагалі зникла, проте деякі статті продовжували фінансуватися, змінювалися лише обсяги інвестиційних коштів. Наприклад, у 2012 р. 4500 тис. грн. як видатки розвитку було направлено міському бюджету Славутича на виконання заходів щодо запобігання аваріям і техногенним катастрофам у ЖКГ міста. У 2013 р. обсяг коштів за цією статтею не змінився, а, навпаки, зріс на 39,2% і становив 7400 тис. грн.

Наведений приклад і аналіз загальних бюджетних інвестицій свідчать, що держава направляє бюджетні кошти на ті заходи і цілі, які є найбільш уразливими для економіки і досить актуальними на нинішньому етапі соціально-економічного розвитку країни. Так, при направленні коштів на запобігання виникненню аварійних ситуацій, по суті, здійснюються технічне і технологічне переоснащення підприємств ЖКГ та оновлення основних фондів. Крім того,

* Державні капітальні видатки мають стати складовою розвитку регіонів. — К. : Рахункова палата України, 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://portal.rp.int/control/main/uk/publish/article/16742812>.

значні обсяги бюджетних інвестицій націлено на модернізацію секторів економіки, які забезпечують позитивну динаміку соціально-економічного розвитку країни.

Аналіз варіантів направлення бюджетних інвестицій дозволяє зробити висновки, що більша їх частка йде на розвиток соціальної інфраструктури регіонів, забезпечення функціонування реального та бюджетного секторів, соціальний захист населення і вирішення інших питань соціально-економічного розвитку країни (рис. 3).

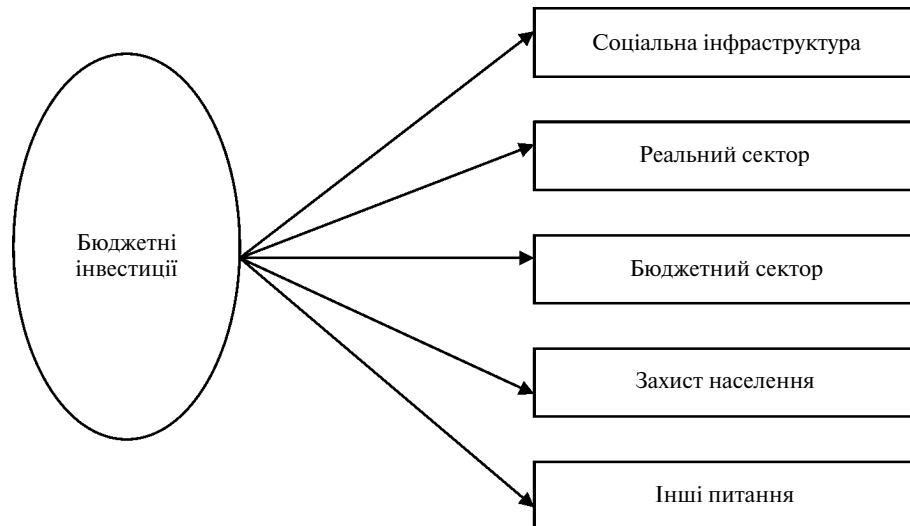

Рис. 3. Направлення бюджетних інвестицій

Бюджетні асигнування направляються не тільки на виконання інвестиційних програм (проектів) і капітальні видатки, але й на утримання бюджетної сфери та окремих секторів економіки. Розподіл коштів за видами видатків впливає на його структуру. Структура видатків змінюється залежно від пріоритетів держави та варіантів направлення бюджетних інвестицій.

Наші дослідження доводять, що через недостатньо привабливий інвестиційний клімат держава змушена розширювати перелік відповідних програм (проектів) та збільшувати обсяги інвестицій за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів. У свою чергу, концентрація бюджетних інвестицій у руках держави свідчить про її роль у регулюванні економічного життя країни, забезпеченні інвестиційними ресурсами ключових секторів економіки та соціальної сфери. Взагалі бюджетні інвестиції повинні не стільки зростати, скільки перетворюватися на дійовий інструмент забезпечення формування основ конкурентоспроможної економіки. Поряд з іншими інвестиційними ресурсами, вони гарантують стабільність економіки, відтворюють основні фонди держави, сприяють збільшенню кількості та підвищенню якості суспільно необхідних товарів і послуг (рис. 4).

Бюджетні інвестиції є складовою сукупних державних інвестицій. Вони беруть активну участь у формуванні конкурентного середовища на ринку інвестицій. Їх соціально-економічне значення полягає в розширеному відтворенні та підвищенні рівня добробуту населення. Оскільки бюджетні інвестиції, наприк-

лад, капітальні видатки на інфраструктурні об'єкти (дороги, мости, тунелі, заклади освіти та охорони здоров'я тощо), впливають на зростання не тільки продуктивності праці, але й ВВП, вони створюють умови для проживання населення на різних територіях.

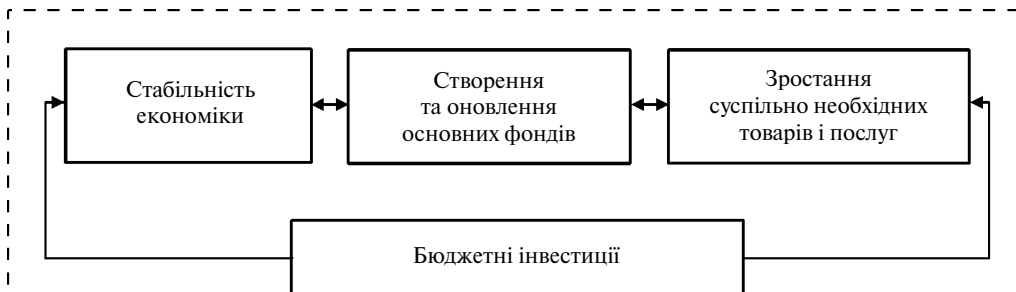

Рис. 4. Вплив бюджетних інвестицій на економіку

Для досягнення ефективності використання бюджетних інвестицій велике значення має саме структура видатків. Її оптимальні параметри сприяють раціональному освоєнню бюджетних ресурсів і підвищують результативність інвестицій. Раціональність, у свою чергу, забезпечує: концентрацію фінансових ресурсів на найбільш пріоритетних, стратегічно важливих напрямках розвитку, уникнення розпорошення коштів і досягнення кращих соціально-економічних показників.

Проблеми ефективності використання бюджетних інвестицій. Аналізуючи стан управління бюджетними інвестиціями, доходимо висновку, що їх низька результативність викликана не стільки недостатнім обсягом фінансування, скільки неналежною ефективністю управління та використання бюджетних коштів. Наприклад, за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на будівництво автотранспортної магістралі через Дніпро у Запоріжжі, встановлено, що виконавчим комітетом Запорізької міської ради у 2010–2011 рр. як замовником будівництва та головним розпорядником коштів (до жовтня 2011 р.) не було забезпечено належної організації робіт та ефективного використання виділених на це коштів державного бюджету: з одержаних у 2010 р. і січні – вересні 2011 р. міською радою 377,4 млн. грн. неефективно використано 116,4 млн. грн., або 30,8% від загального обсягу*.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення доступним житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов у Харківській та Полтавській областях, встановлено, що через Державну цільову соціально-економічну програму будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 роки житло пропонується фактично в недобудованих об'єктах, де квартири через свою вартість є недоступними навіть для громадян, які отримують середню заробітну плату, а будівництво малогабаритного житла економкласу досі не розпочато. Так, за 11 років дії Державної програми забезпечення молоді житлом на 2002–2012 роки заплановані обсяги введення в експлуатацію житла за рахунок надання державою пільгового

* Звіт Рахункової палати України за 2012 рік. – К. : Рахункова палата України, 2013. – 198 с.

довгострокового кредиту не виконано у Харківській області на 88,8%, у Полтавській – на 89,5%.

Таким чином, запровадження чотирьох бюджетних програм, які мали б урегулювати житлові проблеми, фактично призвело до розпорошення бюджетних коштів, недофінансування одних програм та надлишкового фінансування – інших. Наприкінці 2012 р. до державного бюджету було повернено як невикористані близько половини видатків (28,1 млн. грн. з 59,9 млн. грн.). Крім того, у 2012 р. та січні – квітні 2013 р. 5,9 млн. грн. було використано з порушенням законодавства, а 7,15 млн. грн. – неефективно*.

Результати аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення капітальних видатків за об'єктами сфери охорони здоров'я показали, що у 2012 р. Рада Міністрів АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації не забезпечили належного ефективного використання виділених фінансових ресурсів та своєчасного введення в експлуатацію придбаного за ці кошти медичного обладнання та автотранспорту (причому рівень матеріально-технічного оснащення більшості комунальних медичних закладів був недостатнім).

З відкритих у 2012 р. асигнувань за чотирма субвенціями в сумі 1,4 млрд. грн. освоєно тільки 77% (наприкінці 2012 р. до державного бюджету було повернено 330,2 млн. грн.). Причиною цього є неналежне управління коштами субвенцій розпорядниками на місцях. У такій ситуації істотно гальмується впровадження сучасних медичних технологій профілактики, діагностики та лікування хвороб, не досягається відповідна якість послуг, що надаються населенню комунальними закладами охорони здоров'я**.

Проблеми ефективності використання бюджетних коштів стосуються не тільки окремих проектів, об'єктів чи програм, але й цілих галузей, що є особливо небезпечним в умовах дефіциту бюджетних ресурсів. Наприклад, результати аудиту використання Харківським державним авіаційним виробничим підприємством (ХДАВП) коштів, залучених під державні гарантії, та коштів державного бюджету, передбачених на виробництво авіаційної техніки, засвідчили, що Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном і ХДАВП у 2011–2013 рр. не забезпечили ефективного та результативного виконання заходів державної підтримки щодо виробництва авіаційної техніки і реалізації інвестиційних проектів, на які залучалися кредитні кошти та надавалися державні гарантії щодо їх повернення. За наявності у ХДАВП необхідних виробничих потужностей підприємством не було досягнуто мети інвестиційного проекту – виробництва 24 літаків на рік. У 2011–2012 рр. кошти державного бюджету в сумі 625,5 млн. грн. було використано підприємством виключно на погашення поточних зобов'язань перед кредиторами і на сплату купонного доходу за власними облігаціями***. Виходом з такої ситуації може бути залучення

* Програма доступного житла в регіонах не допрацьовує до належного рівня. – К. : Рахункова палата України, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rp.int/control/main/uk/publish/article/16742455>.

** Придбане медобладнання має запрацювати. – К. : Рахункова палата України, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rp.int/control/main/uk/publish/article/16742498>.

*** “Заморожені” потужності харківських авіабудівельників. – К. : Рахункова палата України, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rp.int/control/main/uk/publish/article/16743220>.

інвестицій з різних джерел та їх ефективне використання відповідно до чіткої програми дій, спрямованої на оздоровлення економіки авіабудівних підприємств і пріоритети розвитку.

Пріоритети бюджетних інвестицій. Нинішній стан соціально-економічного розвитку (особливо моральне та фізичне спрацювання основних фондів) зумовлює не тільки необхідність формування чіткої стратегії інвестиційної політики держави на стратегічних напрямках розвитку, але й досягнення раціонального та ефективного використання бюджетних інвестицій.

Наші дослідження доводять, що існуюча система управління бюджетними інвестиціями є невпорядкованою та недосконалою. Ми бачимо, що бюджетні кошти, які не є пріоритетними і не мають інвестиційної складової, підвищують фінансові ризики і не сприяють соціально-економічному розвитку. Ми вважаємо, що форми і методи управління інвестиційною діяльністю (особливо механізм реалізації бюджетних інвестицій) потребують докорінного перегляду та реформування, оскільки виділення бюджетних коштів за суб'єктивними мотивами певної категорії держслужбовців, які не дотримуються норм чинного законодавства і не керуються загальнодержавними стратегічними цілями, є неприпустимим, особливо в сьогоденних складних умовах забезпечення фінансової стійкості країни. З урахуванням нинішнього стану зазначеної сфери, ми висуваємо гіпотезу, суть якої полягає в усвідомленні необхідності подальшого вдосконалення системи управління бюджетними інвестиціями.

На даний момент управління бюджетними інвестиціями ґрунтується на старих підходах корумпованої системи і, на жаль, характеризується ігноруванням учасниками інвестиційного процесу норм чинного законодавства, процедур відбору інвестиційних проектів, невизначеністю головних пріоритетів тощо. Проте цей стан, на нашу думку, є I етапом на шляху формування підвалин для становлення ефективної системи управління бюджетними інвестиціями (рис. 5).

Старі підходи в управлінні бюджетними інвестиціями (I етап) не дають економіці країни успішно розвиватися, підвищувати соціальну захищеність населення і розширювати мережу сучасних послуг, створювати високотехнологічний продукт та виходити з ним на нові ринки збуту. Як зазначалося, цей стан є загальною тенденцією сьогоденного розвитку, тобто I етапом у формуванні нових підходів в управлінні бюджетними інвестиціями. Щоб отримати нову якість управління, необхідно перейти від хаотичних, чітко не сформованих механізмів до якісніших, з новими вимогами і принципами, систем, які б відповідали потребам економіки та соціальної сфери. При переході варто об'єктивно оцінити нинішній стан та ключові національні особливості, визначити проблеми і недоліки, які гальмують інвестиційний процес, заважають впроваджувати ефективну інвестиційну політику. Для переходу з I до II етапу необхідно позбутися корупції, докорінно змінити старі форми і методи управління, застосувати більш дійовий інструментарій та наповнити його новим якісним змістом. Щоб будь-які механізми були ефективними, треба повністю змінити ставлення учасників бюджетного процесу до бюджетних коштів, які виділяються на капітальні вкладення та інвестиційні програми (проекти).

Актуальність даного питання істотно підвищилася після тих змін, що відбулись в Україні у 2014 р. Усвідомлюючи проблеми у сфері видатків бюджету,

зокрема направлення коштів на інвестиційні програми (проекти), уряд поставив завдання стабілізувати фінансову ситуацію в країні, в тому числі за рахунок жорсткої економії бюджетних коштів. Але, на нашу думку, поряд з економією, необхідно посилити відповідальність розпорядників коштів за їх раціональне та ефективне використання, послідовність здійснення обґрунтованої інвестиційної політики, спрямованої на збільшення можливостей української економіки, адже держава як інститут влади в сучасному глобалізованому світі має бути ефективною та успішною, якщо ставить за мету зростання добробуту народу, а не постійно займається “латанням дір”, розпоршуючи бюджетні кошти.

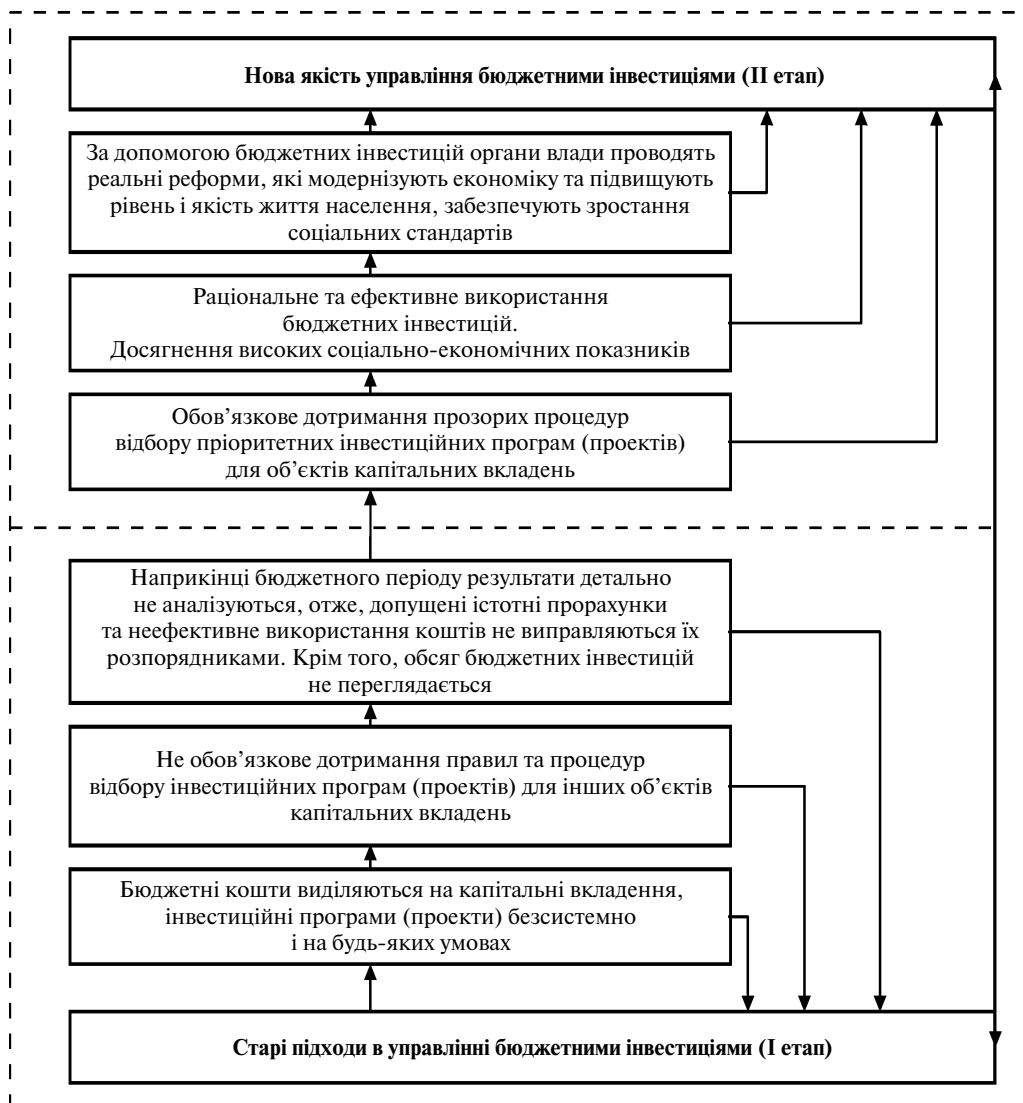

Рис. 5. Схема руху та етапів управління бюджетними інвестиціями

Характерними ознаками II етапу становлення ефективної системи управління бюджетними інвестиціями мають стати позбавлення від корумпованої системи управління, дотримання прозорості у відборі інвестиційних проектів, раціо-

нальне та ефективне використання бюджетних інвестицій, і найголовніше — зосередження зусиль органів влади всіх рівнів на модернізації економіки країни, щоб сприяти створенню конкурентоспроможної економіки, підвищенню рівня і якості життя населення. Досягти цього можна за рахунок: зміни підходів до управління бюджетними інвестиціями, обов'язкового дотримання всіма учасниками інвестиційного процесу норм чинного законодавства, застосування об'єктивних, відкритих процедур пріоритетних інвестиційних програм (проектів), концентрації зусиль на найголовніших цілях, економного та ефективного використання бюджетних коштів, які направляються на інвестиційні проекти.

Для досягнення результативності бюджетних інвестицій слід відмовитися від ручного управління процесом інвестиційної діяльності і скерувати його у більш цивілізоване, чітко регламентоване і стандартизоване русло. Необхідно змінювати не тільки систему управління бюджетними інвестиціями, а й методи, за допомогою яких воно здійснюється, адже, згідно із загальновідомим принципом, нова якість вимагає і нових підходів в управлінні.

Ураховуючи сучасні реалії в економіці та прагнення України стати асоційованим членом ЄС, слід переглянути нинішню ідеологію співвідношення місцевих і державного бюджетів, провести бюджетну децентралізацію і надати можливість місцевим бюджетам залишати податкові надходження у регіонах; разом з тим посилити відповідальність органів місцевого самоврядування за ефективне використання коштів на інвестиційні програми (проекти) і загальний стан справ на місцях, оскільки вони краще знають проблеми, потенціал та пріоритети розвитку своїх територій. У цих умовах головне завдання всіх гілок влади — нормалізація соціально-економічних відносин, скеровування їх у прогнозоване динамічне русло. З часом, як свідчить еволюція суспільного розвитку, необхідно здійснювати перехід від простих до складних форм, систем управління та розвитку, що сприятиме підвищенню добробуту народу.

Важливо забезпечити позитивні структурні зрушення в розбудові конкурентоспроможності моделі державної служби в контексті модернізації суспільного сектору національної економіки за рахунок удосконалення існуючих та запровадження інноваційних управлінських технологій у державній службі [11]. На думку Л.М. Борщ, головною причиною занепаду інвестиційного процесу в нашій державі є реалізація певної теоретичної концепції, причому не марксистської, а протилежної, в одній, але найбільш важливій сфері — у державному управлінні економікою [3, с. 81]. З цього приводу В.П. Кудряшов наголошує, що Україна за рівнем якості державного управління помітно відстає від інших країн [12]. Ми лише можемо погодитися з цим і зазначити, що державне управління повинне не гальмувати, створюючи бюрократичні перепони, а поступово еволюціонувати, трансформуючись у нову якість управління бюджетними інвестиціями.

На нашу думку, управління бюджетними інвестиціями має здійснюватися за чотирма основними принципами:

- доцільності вкладення;
- обґрунтованості фінансово-економічних показників;
- прозорості відбору інвестиційних програм (проектів);
- ефективності використання бюджетних інвестицій.

Необхідно розробити стратегію бюджетних інвестицій, яка має формуватися на основі трьох груп пріоритетів: перша група – першочергові, невідкладні завдання; друга – актуальні проекти, програми і третя – перспективні вкладення на найближчі роки. Таке групування дасть можливість раціональніше використовувати бюджетні кошти, розподіляти їх за важливістю того чи іншого проекту або програми і впевнено реалізовувати загальнодержавні стратегічні цілі, адже, як зазначалося, хаотичний, тим більше – непрозорий, розподіл бюджетних інвестицій призводить лише до розпорошення бюджетних коштів і зриву стратегічних планів на шляху до розбудови цивілізованого суспільства та конкурентоспроможної економіки.

Головною метою стратегії інвестиційної діяльності держави має бути соціальна, економічна і бюджетна ефективність, для чого варто розраховувати на ресурсний та інституційний потенціал держави. Саме від нього залежать майбутній економічний ефект, якість і результативність інвестиційної політики. Обов'язок держави – інвестувати самій і формувати сприятливі умови для залучення інвестицій з різних джерел. Інвестиції мають направлятися у розвиток тих виробництв, які спонукатимуть розвиток інших, супутніх, галузей і забезпечать зайнятість працездатного населення. Наприклад, будівництво фабрики чи заводу в трудонадлишковому регіоні і створення нових робочих місць та імпортозаміщуючих виробництв дають можливість освоювати нові технології, ефективніше використовувати людський потенціал країни і сприяти зростанню доходів громадян. На нашу думку, такий підхід є одним з пріоритетних напрямів перспективного бюджетного інвестування. До того ж, направлення бюджетних інвестицій у реальний сектор та соціальну сферу запобігає напруженню в суспільстві.

Модернізація основних фондів за рахунок бюджетних інвестицій є можливою за умови їх відповідного вкладу в оновлення, в іншому разі відтворення цих фондів не відбудеться, натомість з роками їх вартість зменшуватиметься. Для забезпечення суспільства якісними та доступними благами на належному рівні необхідно, щоб бюджетні інвестиції були більш конкретними та цілеспрямованими і відповідали тим очікуванням, які на них покладає держава, направляючи значні їх обсяги у відповідні сектори економіки.

Раціональне та ефективне використання бюджетних інвестицій здатне перетворити їх на дійовий та впливовий інструмент стимулювання не тільки економічного зростання, але й піднесення, створити сприятливий інвестиційний клімат для вирішення проблем як економічного, так і соціального характеру, що, врешті-решт, веде до підвищення суспільного добробуту. Сьогодні держава має формувати умови, за яких ефективність і результативність бюджетних інвестицій повинні бути найвищими, щоб забезпечити позитивну динаміку перебігу соціально-економічних процесів, відповідно до визначених державою пріоритетів. Інакше забезпечити економічний розвиток і задовольнити дедалі зростаючі суспільні потреби буде вкрай важко.

Бюджетні інвестиції потрібно вкладати у структурну перебудову української економіки, щоб позбутися деформованої галузевої структури та її високої ресурсо- та енергомісткості, що фактично стримує високоякісне та високотехнологічне виробництво. Це було б початком створення нових виробництв, надання якіс-

них послуг і виведення галузей економіки на нові етапи економічного розвитку. Пріоритетними для бюджетних інвестицій мають бути ті галузі і сектори економіки, які генерують суспільні блага. Так, інвестиції в людський капітал дозволяють підвищувати кваліфікацію та здібності людини. Вони є трьох видів: освіта, охорона здоров'я та мобільність. Остання означає міграцію населення з одного місця до іншого, а саме з низькопродуктивних (зокрема, сільського господарства) до високопродуктивних (наприклад, машинобудування) галузей. Освіта допомагає визначати шляхи ефективного використання ресурсів і надає економіці висококваліфікованих спеціалістів та виробників. Охорона здоров'я забезпечує високу працездатність населення. Таким чином, інвестиції в людський капітал націлені на підвищення продуктивності праці та економічне зростання. Як зазначає В.В. Зимовець, недооцінка людського капіталу є несумісною з довгостроковим економічним розвитком [13, с. 11]. Він наголошує, що тільки інвестиції в інтелектуальний та людський капітал визначають траєкторію розвитку країни в довгостроковій перспективі [13, с.17].

У сучасних соціально-економічних умовах необхідно усвідомлювати, що забезпечити економічне зростання спроможні не тільки суспільна, економічна та політична стабільність, але й ставлення суспільства до винахідників, раціоналізаторів і науковців, які створюють новий високотехнологічний продукт та рухають науково-технічний прогрес. Останній дає можливість відкривати нові знання, які, у свою чергу, дозволяють по-новому комбінувати існуючі природні ресурси з метою збільшення кінцевого випуску продукції. На практиці науково-технічний прогрес і капіталовкладення (інвестиції) тісно пов'язані, оскільки технічний прогрес спричиняє інвестиції в нові машини, обладнання тощо. Обсяг основного капіталу на одного працівника є фактором, що впливає на фондоозброєність кожного працівника і визначає динаміку зростання продуктивності праці. Витрати підприємця на верстати та обладнання — це інвестиції, які підвищують продуктивність праці, а сповільнення її зростання пояснюється недостатнім рівнем інвестицій (капіталовкладень), у тому числі в розвиток державою інфраструктурних об'єктів. Використовуючи бюджетні кошти як інвестиційний ресурс, уряд має зосереджувати їх передусім на тих інноваційних моделях та проектах, що визначають "точки зростання" економіки — як сьогодні, так і в найближчі 10–20 років. Бюджетні інвестиції потрібні, щоб сприяти розвитку економіки, а не утримувати їх окремі сектори і галузі, оскільки це не дає можливості розвиватися та вдосконалюватися реальному сектору економіки, тим більше за інвестиційно-інноваційною моделлю. У свою чергу, інноваційна діяльність має бути зосереджена на розробці інтелектуального продукту, нових видів техніки, технологій, енергозберігаючих виробництв, що істотно поліпшить структуру та якість виробництва і соціальної сфери, а також стане потужним економічним явищем, яке докорінно змінить не тільки наше життя, але й уявлення про нього. Для цього необхідно змінити ставлення до бюджетних інвестицій як до інвестиційного ресурсу України, а також до ролі й значення прогресивних секторів економіки в забезпеченні економічного зростання. Науковий потенціал держави необхідно використовувати насамперед для проведення реальних реформ (а не займатися тільки проголошенням намірів та декларацій). Також потрібно забезпечувати тісну кооперацію науки і

виробництва, що сприятиме не тільки створенню, а й швидкому освоєнню інноваційного продукту з високою часткою доданої вартості.

Висновки

Дослідження бюджетних коштів як інвестиційних ресурсів дозволило простежити еволюцію наукових поглядів на категорію “інвестиції” серед вітчизняних і зарубіжних учених. Ми з’ясували, що “бюджетні інвестиції” (які в Україні існують де-факто) не мають визначення в законодавстві та недостатньо досліджені науковцями. Також відсутні механізми ефективної реалізації бюджетних інвестицій, що негативно впливає на ефективність використання бюджетних коштів і досягнення кращих результативних показників соціально-економічного розвитку країни. Нинішній механізм реалізації бюджетних інвестицій як загальних видатків бюджету є недосконалим та недостатньо результативним.

Бюджетні інвестиції мають свої особливості. По-перше, це своєрідний вид видатків, який має на меті активізацію інвестиційної діяльності, пожвавлення економіки та зростання добробуту громадян. По-друге, оскільки вони є видатками бюджету, то мають характерну особливість в українських реаліях – нерегулярне виділення, тобто це, скоріше, зобов’язання бюджету, які не завжди виконуються. Тому даний вид видатків вимагає особливих умов (як планування, затвердження асигнувань, так і оцінювання результатів використання бюджетних інвестицій при впровадженні інвестиційних програм (проектів)).

На нашу думку, виділення бюджетних інвестицій в окрему економічну категорію внесе певну ясність у сприйняття, структурованість та види інвестицій; до того ж, зумовить покладання на цей особливий вид інвестицій окремих завдань та функцій, що змінить ідеологію сприйняття самих бюджетних інвестицій та забезпечення ними через механізм інвестиційних програм (проектів) формування підвалин для створення, приросту та оновлення основних фондів, що позитивно вплине на результативність здійснення національної стратегії економічного розвитку.

На основі проведеного дослідження ми пропонуємо:

- дати визначення і затвердити на законодавчому рівні поняття “бюджетні інвестиції”, а також чітко окреслити їх роль;
- розробити та затвердити механізм їх направлення та розподілу за загальнодержавними та регіональними пріоритетами;
- сформуванню методологічний механізм оцінювання бюджетних коштів, які направляються на бюджетні інвестиції, відповідно до покладених на них завдань.

Такий підхід дозволить переглянути інвестиційні програми (проекти), інші капіталовкладення в бік зростання ключових галузей, економічних напрямів, інноваційних процесів, які здатні спричинити перехід вітчизняної економіки на вищий технологічний рівень. Це відкриє шлях для розширення можливостей підприємств, раціонального використання природних ресурсів, створення нових видів продукції та виходу на світові ринки.

Список використаної літератури

1. Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т. 26. – Ч. 2. – С. 438.
2. Економічна енциклопедія. – У 3 т.; [відп. ред. С.В. Мочерний]. – К.: Вид. центр “Академія”, 2000. – Т. 1. – С. 632.

3. Борщ Л.М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи. — К. : Т-во "Знання", КОО, 2002. — 318 с.
4. Жернова Е.В. Регіональні ринки інвестиційних ресурсів: проблеми та перспективи : моногр. — Сімферополь : Кримполіграфбумага, 2013. — С. 6.
5. Зимовець В.В., Зубик С.П. Фінансове посередництво : навч. посіб. — К. : КНЕУ, 2004. — С. 28.
6. Гриценко Л.Л. Взаємодія держави і бізнесу в контексті реалізації державної інвестиційної політики : моногр. — Суми : Університетська книга, 2013. — С. 640.
7. Стиглиць Дж.Ю. Економіка государственного сектора ; [пер. с англ.]. — М. : Изд-во МГУ; ИНФРА, 1997. — 720 с.
8. Самуэльсон П.А., Нордхаус В.Д. Економіка : [пер. с англ.]. — М. : Бинум, 1997. — С. 474.
9. Затонацька Т.Г. Бюджетно-податкове регулювання інвестиційної діяльності в Україні : моногр. — К. : Задруга, 2012. — С. 149.
10. Кириленко О.П., Малиняк Б.С. Теорія і практика бюджетних інвестицій : моногр. — Тернопіль : Економічна думка, 2007. — С. 23.
11. Модернізація суспільного сектору економіки в умовах глобальних змін : моногр. ; [за ред. А.Ф. Мельник]. — Тернопіль : ТНЕУ; Економічна думка, 2009. — С. 399.
12. Кудряшов В.П. Засади бюджетної політики розвитку // Фінанси України. — 2007. — № 7. — С. 7.
13. Зимовець В.В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку економіки // Економіка України. — 2003. — № 11. — С. 9–17.

References

1. Marx K., Engels F. *Tvory* [Works]. Vol. 26, pt. 2, p. 438 [in Ukrainian].
2. *Ekonomichna Entsyklopediya v 3 t., vidp. red. S.V. Mochernyi* [Economic Encyclopedia, in 3 Vols], edited by S.V. Mochernyi. Kyiv, Akademiya, 2000, Vol. 1 [in Ukrainian].
3. Borshch L.M. *Investytsii v Ukraini: Stan, Problemy i Perspektyvy* [Investments in Ukraine: State, Problems, and Perspectives]. Kyiv, Znannya, 2002 [in Ukrainian].
4. Zhernova E.V. *Regional'ni Rynky Investytsiinykh Resursiv: Problemy ta Perspektyvy* [Regional Markets of Investment Resources: Problems and Perspectives]. Simferopol', Krympoligrafbumaga, 2013, p. 6 [in Ukrainian].
5. Zymovets' V.V., Zubyk S.P. *Finansove Poserednytstvo* [Financial Mediation]. Kyiv, KNEU, 2004, p. 28 [in Ukrainian].
6. Grytsenko L.L. *Vzaemodiya Derzhavy i Biznesu v Konteksti Realizatsii Derzhavnoi Investytsiinoi Polityky* [Interaction of the State and Business in the Context of a Realization of State's Investment Policy]. Sumy, Univ. Knyga, 2013, p. 640 [in Ukrainian].
7. Stiglitz J.E. *Ekonomika Gosudarstvennogo Sektora* [Economics of the Public Sector]. Moscow, Publ. House of MSU; INFRA, 1997 [in Russian].
8. Samuelson P.A., Nordhaus W.D. *Ekonomika* [Economics]. Moscow, Binom, 1997 [in Russian].
9. Zatonats'ka T.G. *Byudzhethno-Podatkovye Regulyuvannya Investytsiinoi Diyal'nosti v Ukraini* [Budget-Tax Control over the Investment Activity in Ukraine]. Kyiv, Zadruga, 2012, p. 149 [in Ukrainian].

10. Kyrylenko O.P., Malynyak B.S. *Teoriya i Praktyka Byudzhetnykh Investytsii* [Theory and Practice of Budget Investments]. Ternopil', Ekonomichna Dumka, 2007, p. 23 [in Ukrainian].

11. *Modernizatsiya Suspil'nogo Sektoru Ekonomiky v Umovakh Global'nykh Zmin, za red. A.F. Mel'nyk* [Modernization of Economy's Public Sector under Conditions of Global Changes], edited by A.F. Mel'nyk. Ternopil', Ekonomichna Dumka, 2009, p. 399 [in Ukrainian].

12. Kudryashov V.P. *Zasady byudzhetnoi polityky rozvytku* [Principles of the budget policy of development]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 2007, No. 7, p. 7 [in Ukrainian].

13. Zymovets' V.V. *Finansove zabezpechennya innovatsiinogo rozvytku ekonomiky* [Financial support of economy's innovative development]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 2003, No. 11, pp. 9–17 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 2 лютого 2014 р.
і була оновлена 24 лютого 2014 р.*